

Povinnost služební prodlužuje se z trestu těm, kdož unikli před odvodem (§§ 44 a 45 zák. bran.), dále těm, kdož hledí lští ujíti zákonné povinnosti služební (§ 47 zák. bran.), těm, kdož sami se zmrzачili (§ 49 bran. zák.), deserterům (§ 51) a konečně těm osobám, které v době služby praesenční odsouzeny byly trestním soudem civilním nebo vojenským pro zločin, a vazba trestní trvala více než 3 měsíce (§ 51).

V. Sluší ještě dodati, že ku přijetí do vojska nebo zeměbrany žádá se státní občanství v jedné z obou polovicí říše (do zeměbrany žádá se příslušnost v dotyčné polovici, ježto každá polovice má svoji zvláštní zeměbranu), dále potřební duševní a tělesné způsobilosti (jistá výška těla) a konečně stáří aspoň 17 let.

Roční kontingent branců potřebný k udržení vojska a válečného námořnictva činí 103.100 mužů. (Viz čl. Dobrovolníci jednorocní, Domo-brana, Lodstvo a námořnictvo válečné, Obrana zemská, Odvod vojenský a roční kontingent nováčků a Vojsko.)

Povinnosti úřední viz Úředníci státní.

Povinnosti vedlejší jsou plnění, jež věřitel mimo hlavní předmět své pohledávky od svého dlužníka požadovati může (§ 912 o. o. z.); sem náleží: přírůstek a plody věci, úroky, náhrada způsobené škody, ať již se jedná o újmu skutečně doznanou aneb jen o ušlý zisk, dále úroky z prodlení, smluvená pokuta, útraty soudní; konečně sem patří, jak § 912 o. o. z. uvádí, vše to, co druhému na tom záleží, že závazek řádně splněn nebyl, tudíž náhrada porušeného zájmu, který měla jedna strana na splnění závazku (interesse; id, quod interest), při čemž se však předpokládá, že zájem, který věřitel měl na splnění závazku, byl zájmem hospodářským t. j. takovým, k němuž se pojí majetkoprávní následky, jichž soudně lze se domáhati a k jichž plnění dlužník může býti odsouzen. § 913 o. o. z. ustanovuje, že právo čistě osobní žádného nároku na vedlejší povinnosti oprávněnému neposkytuje; může však býti nárok tento odvozen z povahy a ustanovení smlouvy a z práva na náhradu škody. Není o tom žádné pochybnosti, že i následkem práva osobního lze vedlejší povinnosti požadovati, když byly umluveny neb když tak zákon výslovně ustanovuje. Zbývá ještě otázka, lze-li vedlejší povinnosti, když již o obligaci hlavní pravoplatně bylo rozhodnuto, samostatně k platnosti přivést, pokud se týče zažalovati. Rozh. ze dne 1. června 1880 č. 6121, sb. 7996 a ze dne 4. května 1876 č. 788, sb. 6130 odpovídají záporně k této otázce a to právem, poněvadž vedlejší povinnosti souvisí s věcí hlavní a to často tak, že jich ani oddělití nelze. Je tudíž povinností věřitele, když k platnosti přivádí obligaci hlavní, určití a domáhati se i povinností vedlejších, ježto jinak sluší právem za to míti, že vzdává se mlčky povinností vedlejších, požaduje jen plnění věci hlavní.

Povinnost k ohlašování viz Ohlašování.

Povinnost svědecká viz Svědci.

Povinnost školní viz Návštěva školy.

Povodně.

I. Bezpečnostní opatření.

Tato vztahují se jednak na pravidla k ochraně osob a vlastnictví při hrozící povodni, jednak na ona zařízení záchranná, jimiž rychle odpomoci se má nastalé povodni.

1. Starší předpisy vykazují celou řadu takových bezpečnostních opatření; tak stanoví policejní řád ze dne 23. listopadu 1789 toto: Jakmile vystoupí řeky, potoky atd., jest míti péči o zachování mostů a stezek, dále jest zastaviti jezdce a chůzi na nebezpečných místech, obyvatele pobřežní vyzvati sluší, aby za noci bděli, a pečovali jest o to, aby při rostoucím nebezpečí lid bydlící v krajinách nízko položených, zvláště nemocní, chorobní a dítky, jakož i tažný a dojný dobytek dopraven byl na místa bezpečná. Zaplavena-li pak skutečně krajina, postarati jest se o komunikaci, aby poskytnouti bylo lze ohroženým osobám potravy a v nouzi veliké pomoci. Ostatně rozhodnou jest v této příčině poloha místa a okolnosti, a jen na tom záleží, by opatření potřebná učiněna byla v čas. Strhne-li se v pohoří trvalý liják nebo nenadálá průtrž mračen, zpraviti jest o tom jízdými posly osady níže ležící; místní představenstvo ohrožených krajin má zaraziti koly nebo znameními na domech vyznačiti výšku, až kam vlny obyčejně stoupnou, aby každý bezpečen býti mohl při nastalém nebezpečí (nař. v Čechách ze dne 24. ledna 1797). Na základě dek. dv. kanc. ze dne 20. února 1823 č. 4891 byly stávající předpisy o čišťení zatopených bytů s některými změnami obnoveny. Aby se povodním předešlo, bylo nakázáno úřadům četnými staršími předpisy čišťení řečišť a struh, upevňování břehů sázením vrb a jinakého stromoví.

2. Bezpečnostní opatření doby novější:

a) Jakmile udála se nějaká živelní pohroma, s níž spojena jest povodeň pro krajiny nízko ležící, a okresní hejtmanství nabyla o tom zprávy, mají vyrozuměti o tom neprodleně jak dotyčná sousední okresní hejtmanství, tak i obecní představené ohrožených osad vlastního obvodu správního a naříditi pro vlastní obvod správní opatření vhodná k odvrácení škody. Opatření nutně učiněná vzhledem k nějaké takové události jest zároveň telegraficky oznámiti praesidiu místodržitelství (vým. česk. místodrž. ze dne 20. října 1875 č. 4157 pr.).

b) Na venkově má četnictvo hlavně usilovati při hrozícím nebezpečí povodně o to, aby stala se potřebná bezpečnostní opatření. Tato záležití v tom, aby v době, kdy řeky a potoky počínají neobyčejně stoupati, co nejlépe opatřeny byly mosty, stezky a jiné komunikační prostředky, aby schody, čluny, lodky byly pohotově a k jich řízení určeni byli zkušení plavci, dále aby zabráněno bylo ježdění nebo brodění (přecházení) vodou vztýčením zvláštních výstražných znamení nebo zřízením stráže a aby lid vyzván byl v noci bděti. Posléze má hleděti četnictvo k tomu, aby hráze byly neustále v dobrém stavu udržovány. Přibývá-li nebezpečí povodně, poskytnouti dlužno ohroženým přístřeší na bezpečných místech. Zatopeno-li nějaké místo nebo nějaká krajina, dlužno patřičně postarati se o spojení se sousedními osadami. Taktéž sluší ostříhati mlýnů a vodních staveb tak, aby v podobných případech — pokud možno — za vedení technických orgánů, otevřením stavidel umožněn byl potřebný odtok vody. Dbáti jest o to, aby přecházelo se přes kry ledové jen na místě úřadem komisionálně vyšetřeném a stanoveném (nař. min. pro zem. obr. ze dne 26. února 1876 § 102).

c) Místními nařízeními byla vydána zvláště pro města ležící na větších proudech nebo řekách opatření, jichž dlužno šetřiti před povodní, za jejího trvání a po povodni a to:

α) Před povodní ohlásiti jest hrozící nebezpečí střelbou z děl; dále zříditi se mají družstva povodňová ze členů obecního zastupitelstva, městského úřednictva a lékařů; záchranné čluny a lodníky chovati jest pohotově na ohrožených místech; kde stává zeměpanský úřad policejní, tam přídržeti jest i orgány policejní ku pracím záchranným. Nemocní a chorobní mají býti v čas z přízemí vzdáleni, při naléhavém nebezpečí však i všichni ostatní obyvatelé přízemí neprodleně mají býti vystěhováni. Vlastníci domů mají míti pohotově prkna a koly potřebné k udržení spojení v domě i mimo dům, při větších budovách však kromě toho i loď nebo člun; všichni obyvatelé mají se při blížícím se nebezpečí pukání ledu opatřiti potřebnou výživou aspoň na několik dní. Lodníci povolání ke službě musí v čas býti pohotově.

β) Za trvání povodně: Jakmile nastane povodeň, jest pokud možná o to pečovati, aby předem zachráněni a v bezpečí dopraveni byli lidé zůstávší ještě v přízemí neuposlechnuvše dřívějších opatření, aby byl neprodleně vyveden dobytek ze stájů do jiných místností, aby byla bez průtahu upravena a udržena komunikace jak na ulicích, tak i uvnitř domů; dále aby byly nuzným poskytnuty nezbytné potřeby a nemocným aby lékařské pomoci se dostalo, aby konečně potřebná opatření se stala pro ten případ, že by za trvání povodně nebezpečným bylo další obývání budov; přihodí-li se nějaká nehoda, nutno ji co nejrychleji oznámiti příslušnému členu komise.

γ) Po povodni jest bdíti nad tím, aby se provedlo vysušení zaplavených příbytků vytápěním jich a aby zamezilo se stěhování do nich pokud mokry jsou, jakož i použití chlévů před náležitým vyčistěním, prodej zkažených potravin a nepotřebného krmiva aby byl pilně střežen a odstraněn a aby konečně byla vyklizena voda vniknuvší do sklepů a přízemí s použitím pump.

II. Právo vodní.

Vodní zákony vztahují se jednak ku zamezení povodní a zaplavení cizích pozemků, jednak ku vzájemné pomoci; tak zvláště nesmí se použitím vody se strany soukromého vlastníka provésti znečištění vody na úkor práv cizích, podobně zpáteční zdýmání vody a zatopení nebo zbahnění cizích pozemků (3 odst. § 10 říš. zák. vod.). Závěrek § 10 zapovídá jakékoli použití vody, kteréž cizí pozemky ohrožuje zaplavením nebo zanesením. Třeba-li učiniti rychlá opatření k okamžitému zabránění velkého nebezpečí následkem průtrže břehů nebo hrází, mají sousední obce ohroženého místa žádati pomoc poskytnouti za přiměřenou náhradu a sice k žádosti politického úřadu nebo — není-li tohoto v místě nebezpečí — ku žádosti představeného ohroženého okresu obcí (§ 50 zák. vod.). Za účelem výpomoci lze žádati, jak za dělníky, tak i za přidání potřebných nástrojů a dopravních prostředků. Ku výpomoci přísluší i dodávka materiálu okamžitě potřebného k ochraně břehů a hrází (kamene, písku, hlíny, drnu, dříví, košatin), kterýž sbírá se při hrozícím nebezpečí všude, kde nejprve jest po ruce. »Sousedními obcemi« jsou i obce neležící v obvodu inundačním; předpis § 50 ukládá vlastně povinnost všem lidem uloženou. Jak »přiměřená náhrada« dáti se má za takové služby, lze stanoviti jen od případu ku případu; zpravidla poskytne se náhrada na hotových penězích, zřídka v naturalích. Vodní zákon nařizuje však, že náhrada poskytnouti se má jen tehdy, když výslovně za ni jest žádáno. Co do výše náhrady záleží předem na dohodnutí účastněných obcí, které mohou výši

tu samy stanoviti smírnou cestou a i rozvržení na více obcí, které pomoci se dovolávaly. Nesjednotí-li se obce u věci té, má politický úřad určití výši této náhrady a i rozvržení »dle peněžité hodnoty«, tedy číselně.

Mají-li se ochranné stavby k okamžitému zamezení velkého nebezpečí obecním představenstvem dle § 50 povolené jako trvalé stavby ponechatí, vymoci sluší k tomu dodatečně povolení politického úřadu dle § 41 (rozh. min. orby ze dne 18. září 1878). Náhrada se neposkytuje za poškození cizího vlastnictví následkem opatření provedených k odvrácení nebezpečí povodně, jestliže vlastník sám k opatřením těm podnět dal vlastní vinou, ku př. vadným opatrováním připevněných lodí (rozh. min. vnitra ze dne 28. ledna 1872 č. 14.516). Politický úřad rozhoduje o naléhavosti pomoci, a rozkazů jeho nutno ihned uposlechnouti.

III. Řády stavební.

V obvodu inundačním a ve vlhké půdě nesmí se v přízemí zřizovati ani byty ani dílny. Chrámy, školy a jiné veřejné budovy musí se zpravidla stavěti vždy mimo obvod inundační. Vůbec odepřítí jest povolení ku vystavení nových obydlí tam, kde ohroženo jest místo stavební zatopením.

Povolení k obývání je povolení udělené úřadem stavebním k užívání (obývání) budovy nově zřízené nebo podstatně přeměněné. Dosažení takového povolení je podmínkou pro skutečné užívání stavby a má za účel zjistiti, zda bylo jednak dle schválených stavebních plánů stavěno, jednak zda vyhověno bylo požadavkům zdravotní policie, zejména zda stavba je dostatečně vyschlou a zdraví neškodnou. Stanovisko policie požární se při udělování povolení k obývání neuvažuje (rozh. spr. s. dv. ze dne 5. dubna 1889 č. 1020, sb. »Budw. č. 4625). Udělení povolení k obývání nezávisí na ukončení vnitřních zařízení a okras, nýbrž zkoumá se jedině vlastní stav stavební. Povolení se udělí na základě nálezu místní komise stavebním úřadem odbývané, ke které příbrán buď lékař ve veřejné službě stojící (schvalovací [kolaudační] komise). Jednotlivé řády stavební (český a dolnorakouský) určují, že komise během 8 dnů po učiněném oznámení odbývána býti má a že vyřízení v dalších 8 dnech státi se musí. K žádosti o udělení povolení k obývání připojen buď úplně opravcný stavební plán. Pravoplatným udělením povolení k obývání nenabývá se vždy právo stavby také skutečně užívati. Neodpovídá-li totiž schválená místnost zákonným předpisům stavebním, lze právní následky, které takové vady v zápětí mají, bez ohledu na udělené povolení k platnosti přivesti a způsobiti dodatečný zákaz místnosti schválené užívati (rozh. spr. s. dv. ze dne 21. října 1887 č. 2827, sb. »Budw.« č. 3718, ze dne 16. ledna 1879 č. 2088/78, sb. »Budw.« č. 399).

Jest se ještě zmíniti o tom, že dle nař. min. fin. ze dne 1. prosince 1880 č. 440 třeba i k žádostem, jimiž se kdo domáhá osvobození nově postavených domů od daně, připojiti povolení k obývání.

Právo trestní.

Dle § 386 tr. z. dopouští se přestupku ten, kdo ve městech nebo kdekoliv tam, kde je to předepsáno, nově vystavěný dům nebo sklepení obývá neb jiným k obývání přenechává, aniž by k tomu povolení od vrchnosti po předchozím šetření obdržel. Přestupek ten tresce se vězením od 3 dnů do 1 měsíce nebo pokutou v obnosu pololetního nájemného.

Osnova nového trestního zákona ustanovuje v § 472 č. 2: Vazbou nebo pokutou do 300 zl. potrestán bude ten, kdo nešetří nařízení